

Vrouwelijke Filosofen

In september 2016 besluiten we om de komende maanden bij elke bijeenkomst twee vrouwelijke filosofen naar aanleiding van het boek van Carolien Ceton 'Vrouwelijke filosofen' te bespreken.

Waarom vrouwelijke filosofen?

De filosofie was (en gedeeltelijk is) bij uitstek een masculiene aangelegenheid. De rede, rationaliteit werd door de eeuwen heen geassocieerd met mannelijkheid, terwijl het irrationele en emotionele wordt toegeschreven aan vrouwen.

Ook in (bèta)wetenschappen konden vrouwen moeilijk een plek vinden: vrouwen moesten talloze sociale barrières doorbreken om wetenschap te bedrijven.

Echter, in de bètawetenschap kunnen empirische resultaten voor zichzelf spreken, in filosofie gaat in eerste instantie om erkenning als filosofisch vertoog.

Daarom hebben we bewondering voor de vrouwen die talloze hindernissen moesten slechten om hun filosofische ideeën aan de wereld te kunnen presenteren.

Hoe is het hen is gelukt om aandacht en erkenning voor hun ideeën te bevechten. Via welke media hebben ze dat voor elkaar gekregen.

Bij het lezen van hun filosofische werken stellen we ons een paar vragen. Waarom ligt de interesse van vrouwelijke filosofen voornamelijk bij sociaal politieke filosofie? Zijn er overeenkomsten tussen benaderingen van vrouwelijke filosofen? Is er een sprake van een 'vrouwelijke' aanpak van filosofie?

Chronologische volgorde

Vergadering van 6 juli 2016

We besluiten het volgende:

Er is een boek uitgekomen met de titel '**Vrouwelijke filosofen**', een historisch overzicht, samengesteld door Carolien Ceton, 500 pagina's, met subsidie tot stand gekomen, kost 17.50 E. Opgedeeld in 6 periodes vanaf de Oudheid tot heden. Elk hoofdstuk begint met een inleiding en daarna een bespreking van de belangrijkste filosofen uit die periode, elk met zes pagina's.

Het voorstel is om dit boek in de feminismegroep te bespreken. Iedereen schaft het boek aan. De volgende keer doet iedereen een voorstel van hoe het beste te bespreken is.

Vergadering van 28 september 2016

Thema: Hoe gaan we het boek over 'Vrouwelijke Filosofen' bespreken?

Vooraf: Hoe gaan we te werk. Ieder kiest iets uit, een vrouw of een periode, en maakt duidelijk waarom juist deze vrouw of periode haar zo aanspreekt.

Losse opmerkingen:

Jola: in de algemene inleiding wordt te weinig beschreven dat 'de rede' is toegeschreven aan de man. Dit wordt te weinig benadrukt.

Dini: verwondert zich erover dat vrouwen al zo vroeg meededen, en dat mannen vrouwen zo hebben weggezet.

Ideeën voor de themamiddagen:

1. Jola over Henriët Taylor Mill, pag. 281, Unitarisme, 9 november
2. Nona over Visioenen in verschillende periodes uit het boek, 9 november
3. Annet over Bella van Zuylen, Verlichting, 21 december
4. Cor over Anne Louise Germaine de Staël, Salons, 21 december
5. Eeva over Ayn Rand.
6. Maria over Simone de Beauvoir.
7. Hermien over Emma Goldman.
8. Brit over Suzanne Langer.

Uit het verslag van de Feminismegroep 9 november 2016

Thema: 'Vrouwelijke Filosofen'

Verslagen

1. Jola over **Henriët Taylor Mill**, Londen, 1807 - 1858, pag. 281.

Een vrouw in het Victoriaans tijdperk met zeer vooruitstrevende ideeën, die helaas weinig erkenning kreeg. Henriët Taylor heeft amper iets gepubliceerd onder haar eigen naam, ze deed het óf anoniem óf als bijdrage aan het werk van haar vriend en latere echtgenoot Johan Stuart Mill. De reden dat zij dat deed was niet alleen dat in die tijd verhandelingen over ethiek of sociale politiek van de hand van vrouwen niet gangbaar waren, ook de jarenlange relatie met Mill in de tijd dat Taylor getrouwd was met haar eerste man maakte Taylor verdacht in de ogen van Engelse publiek.

Het is heel moeilijk om precies vast te stellen welke passages in de werken van Mill afkomstig zijn van Taylor. Mill schrijft Taylor in de inleiding van zijn belangrijkste boek *On Liberty* (pas gepubliceerd na de dood van Taylor) het meeste denkwerk toe. De ideeën van Taylor en Mill kan men omschrijven als sociaal liberalisme waar het idee van vrijheid en autonomie van het individu wordt geprobeerd verzoend te worden met het utilisme (filosofische stroming die uitgaat van een streven naar collectief geluk). Taylor en Mill hielden zich o.a. bezig met de maatschappelijke positie van vrouwen. In het boek 'Over de onderwerping van de vrouw' bekritisieren ze de gangbare opvoeding van vrouwen en het instituut van het huwelijk dat van de vrouw een slaaf maakt. Het is bekend uit brieven van Taylor en haar anoniem gepubliceerde artikelen dat haar opvattingen nog radicaler waren dan in het boek, met name wat betreft de mogelijkheid van betaalde arbeid voor vrouwen en geboortebeperving.

De ideeën van Taylor en Mill kunnen bruikbaar zijn bij actuele kwesties:

- a) **Nieuwe wet over de hulp bij euthanasie.** Ongetwijfeld zou Taylor en Mill pleiten voor het niet strafbaar stellen van het helpen bij euthanasie. Zelfbeschikking heeft een buitengewoon belangrijke plaats in hun denksysteem. Maar de bemoeienis van de overheid, het controleren of iemand het "echt" wil en of zijn leven "echt" is voltooid zou voor hen waarschijnlijk onaanvaardbaar zijn.
- b) **Proces van Geert Wilders.** Het is niet eenduidig te zeggen welk standpunt zouden ze innemen. Weliswaar is vrijheid van meningsuiting van groot belang voor Taylor en Mill, er zijn echter passages in 'On Liberty' waar er aandacht wordt geschonken aan de rol van context. De omstandigheden kunnen bijdragen aan het veranderen van een kritische mening in een oproep tot geweld.
- c) **Hersteloperaties van maagdevlies.** Taylor en Mill zouden ongetwijfeld die operaties niet verbieden (zoals in Zweden overwogen wordt): men moet kunnen beslissen over eigen lijf. Ze zouden echter dergelijke operaties nooit laten vergoeden door de overheid. Dergelijke operaties houden immers onderdrukkende seksuele moraal in stand.

---

2. Nona over visioenen in verschillende periodes uit het boek en wat visioenen persoonlijk voor haar betekenen. En over voorbeelden die afwijken van 'wat hoort' volgens mannennormen en die haar enorm aanspreken zoals buiten slapen. Nona vertelt een persoonlijk verhaal en hoe ze veel herkende in de beschrijving van het boek van Hipparchia die ± 300 jr voor Christus leefde

---

3.